

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง ประโยคตามเจตนา ๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง ธนุดอกไม้กับเจ้าชายน้อย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประโยคที่แบ่งตามเจตนา ๑
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

ประโยคในภาษาไทย

ประโยค คือ หน่วยทางภาษาที่ประกอบด้วยคำหรือคำหลายคำเรียงต่อกัน ประโยคเป็นหน่วยทางภาษาที่สามารถสื่อความได้ว่าเกิดอะไรขึ้น หรืออะไรมีสภาพเป็นอย่างไร

ชนิดของประโยคตามเจตนาของผู้พูด มีหลายแบบ เช่น ประโยคบอกให้ทราบ ประโยคเสนอแนะ ประโยคสั่ง ประโยคห้าม ประโยคชักชวน ประโยคขู่ ประโยคขอร้อง ประโยคคาดคะเน ประโยคถาม

๑. ประโยคบอกให้ทราบ คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการบอกกล่าวหรืออธิบายเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ฟังทราบ เช่น

คุณतालชอบกินขนมไทย ๆ

คุณतालไม่ชอบกินขนมไทย ๆ

ประโยคบอกให้ทราบอาจอยู่ในรูปคำถามก็ได้ เช่น

รู้ไหมว่าเขาไปเมืองนอกแล้วนะ

๒. ประโยคเสนอแนะ คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการเสนอข้อคิดเห็นให้ผู้ฟังปฏิบัติ ในประโยคอาจมีคำกริยานำ ลอง หรือคำกริยาตาม ดู คำกริยาช่วย ควร หรือคำลงท้าย บอกมาลา นะซี ซี้ ซี้ ซี้ เช่น

ลองชิมแกงเขียวหวานไก่ฝีมือเราดูหน่อยนะ

เราควรอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ ทำจจะได้เมตตา

ไปชวนเตยซี้ ยั่งว่างอยู่

คุณลองพูดเพราะ ๆ กับเขาบ้างซี้

๓. ประโยคสั่ง คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการบังคับให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม มักมีคำช่วยกริยา จง คำกริยานำ ต้อง คำลงท้าย ซิ นะ เช่น

ต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อนนะ

จงตอบคำถามต่อไปนี้

คุณหญิงข้าวไว้นะ

เปิดประตูให้น้องชิ

หยุดร้องไห้เดี๋ยวนี้นะ

ประโยคสั่งอาจเป็นคำถามก็ได้ เช่น *ทำไมไม่นั่งลงล่ะ เมื่อไรจะหยุดร้องไห้*

๕. **ประโยคห้าม** คือ ประโยคที่ผู้พูดต้องการสั่งผู้ฟังไม่ให้กระทำ มักมีคำช่วยกริยา *อย่าห้าม* และคำลงท้าย *นะ* ปรากฏอยู่ด้วย เช่น

อย่าจับของที่จัดนิทรรศการเหล่านี้นะ

เราอย่าไปเที่ยวระยองคราวนี้เลยนะ

ห้ามปีบแดดในโรงพยาบาล

ห้ามขีดเขียนตามผนัง

คุณอย่าเสียใจเลยนะ

ประโยคห้ามอาจเป็นประโยคบอกให้ทราบก็ได้ เช่น *เราต้องไม่ส่งเสียงดังในห้องสมุด*

๕. **ประโยคชักชวน** คือ ประโยคที่มีเจตนาชวนให้ผู้ฟังทำตามความคิดของตน อาจมีคำวิเศษณ์ *กัน* คำลงท้าย *นะ* *เถอะ* *เถอะนะ* ปรากฏอยู่ด้วย เช่น

เราไปดูละครกันดีกว่า

คุณเชื่อผมเถอะ แล้วจะปลอดภัย

วันสิ้นปีมากินข้าวบ้านเรากันนะ

พักกันเถอะนะ

ประโยคชักชวนอาจเป็นประโยคคำถามก็ได้ เช่น *ไปห้องสมุดกันไหม*

๖. **ประโยคขู่** คือ ประโยคที่ผู้พูดมีเจตนาชักจูงให้ผู้ฟังทำตามด้วยการบอกผลของการไม่ทำตามไว้ ประโยคขู่อาจมีคำเชื่อม *ถ้า* *หาก* ปรากฏอยู่ด้วย เช่น

ถ้าเธอไม่ปิดประตู ฉันจะพังเข้าไปเดี๋ยวนี้

หากเธอไม่ร่วมมือ พวกเราจะไม่ให้เธออยู่ในกลุ่มของเราแล้ว

ถ้าคุณมายุ่งกับเรื่องของผมมาก ผมจะย้ายไปอยู่ที่อื่น

ฉันจะฟ้องพ่อ

ลองไม่ชิ ลองมาว่าฉันชิ เดียวโดนตี

๗. **ประโยคขอร้อง** คือ ประโยคที่ผู้พูดมีเจตนาขอให้ผู้ฟังช่วยสงเคราะห์ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจมีคำกริยานำ ช่วย กรุณา วาน โปรด หรืออาจมีคำวิเศษณ์ ด้วย ที่ หน่อย หรือ คำลงท้าย เอะ นะ นะ เช่น

ช่วยไปยืมหนังสือที่ห้องสมุดให้ทีนะ

กรุณาถอดรองเท้าด้วยค่ะ

โปรดอย่าเปิดโทรทัศน์มือถือในที่ประชุม

วานไปซื้อของที่ร้านปากซอยให้ทีนะ

เธอดูแลเด็กแทนฉันหน่อยเถอะ

ประโยคขอร้องอาจเป็นประโยคคำถามก็ได้ เช่น จะลำบากไหมถ้าจะฝากซื้อของสัก ๒ อย่าง

๘. **ประโยคคาดคะเน** คือ ประโยคที่ผู้พูดมีเจตนาแสดงความคาดหมายว่าสิ่งใดจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว ในประโยคอาจมีคำช่วยกริยา คง อาจ ท่าจะ เห็นจะ น่ากลัว คำลงท้าย กรรมัง ละซิ เช่น

ไพรัชคงไปโรงเรียนแล้ว

ณัฐอาจไม่ไปซื้อของกับแม่

แดงน่ากลัวจะไปฮ่องกงแล้ว

สมศักดิ์โกรธสมศรีกรรมัง

สมศักดิ์กรรมังที่เป็นต้นเรื่องคิดเรื่องนี้

เกอิจฉาปองละซิที่อาจารย์ให้คะแนนดี

ยายน้ำหวานละซิเป็นต้นคิดเรื่องนี้

ชมพูคิดว่าถ้าชมพูไม่แฉะ ปุ๊กลูกคงนึกไม่ออกละซิ

๙. **ประโยคถาม** คือ ประโยคที่ผู้พูดมีเจตนาถามผู้ฟัง ประโยคชนิดนี้จะมีคำแสดงคำถาม ใคร ทำอะไร อย่างไร ไหน เท่าไร ทำไม เหตุใด เมื่อไร เช่น

ใครอยู่ในห้อง ยายน้อยมากกับใคร อะไรตก

คุณเข้าบ้านได้อย่างไรเมื่อคืนนี้ สมศรีนอนห้องไหน เลือตัวนี้ขึ้นมาเท่าไร

อารยาร้องให้ทำไม เหตุใดเธอจึงไม่มาประชุม เมื่อไรพี่พายุจะมาสักที

ประโยคถามอาจจะเป็นประโยคบอกให้ทราบก็ได้ เช่น อยากรู้จังว่าใครจะมาเปิดงาน